

Glossa de Jordi Bonet i Armengol

Daniel Giralt-Miracle

Acadèmic de número. daniel@giralt-miracle.com

Hi ha una imatge del prestigiós fotògraf Pedro Madueño que expressa perfectament la manera de ser i la manera de fer de Jordi Bonet. Es va reproduir en el quadern “Vanguardia. Grandes Temas’05” (2010), dedicat a la Sagrada Família, il·lustrant una entrevista de Teresa Sesé. En ella, Jordi Bonet apareix amb el rerefons de les columnes arbòries i les voltes de la nau central de la Sagrada Família, amb els braços oberts, explicant l’arquitectura del temple. Els seus braços, però també les seves mans i la seva expressió, tot ell queda absolutament integrat al gran projecte de Gaudí. I no és per atzar, perquè si una cosa ha fet Bonet al llarg de la seva vida, des de la seva infantesa fins ara, és interpretar Gaudí, explicar Gaudí, descobrir les claus arquitectòniques i simbòliques que finalment han permès continuar la construcció del temple i preveure la seva finalització. I només aquesta tasca ja mereixeria tot el nostre reconeixement, però no ens podem quedar només aquí, perquè si repassem el currículum vitae de Jordi Bonet i analitzem la feina que ha fet durant la seva llarga vida constatem que no solament és una persona fèrtil i productiva, sinó que és allò que coneixem com un hiperactiu. És sabut que Bonet viu contra rellotge, juga una partida múltiple perquè els seus compromisos ho exigeixen i perquè la seva capacitat de treball li permet. De fet, sempre que coincidim li pregunto d’on ve i ell m’explica on anirà, perquè el seu dia a dia és un encadenat de responsabilitats, derivades del seu sentit del deure i del seu talent natural, i és que realment és un superdotat, en el qual conflueixen els coneixements intel·lectuals (culturals o tècnics) i un do innat de decisió i d’execució.

Una gran capacitat de treball, la voluntat de ser útil a la societat i al país l’han portat a realitzar una tasca que sembla impossible que hagi fet només una persona. I és que podem parlar del Bonet escoltista, del Bonet animador de grups i institucions artístiques, del Bonet estudiós i conservador del nostre patrimoni arquitectònic, del Bonet promotor de les arts i dels artistes, del defensor de la llengua i la cultura catalanes i, indiscutiblement, hem de parlar del Bonet valedor de la causa gaudiniana, en tots els moments i circumstàncies i amb una tenacitat que no defalleix, que l’ha portat a aconseguir fer allò que molt poca gent creia possible, que és trobar fórmules per la continuïtat de la Sagrada Família i desxifrar el codi geomètric i estilístic que el gran arquitecte havia formulat, però que algú havia d’interpretar.

He pogut estar prop de Jordi Bonet des dels anys seixanta fins ara, primer com a amic de La Cantonada i col·laborador de *Questions d’Art*, després assessorant la galeria AS (Ars Sacra), més tard, a la Generalitat de Catalunya, com a cap del Servei d’Arts Plàstiques de la seva Direcció General del Patrimoni i en els últims anys en diverses feines relacionades amb Gaudí, primer en l’organització de l’Any Internacional Gaudí 2002, i posteriorment a la Sagrada Família, i també com a membre de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, que ell presidia. Han estat, doncs, molts anys, i intensos, d’una amistat i un mestratge en els quals la reflexió, la sensibilitat, la presa de decisions i l’anar per feina han anat a l’una.

Però de la seva llarga trajectòria avui voldria subratllar dos fets que crec claus en la seva vida, potser perquè per a mi així ho han estat. Un coincideix amb la meua arribada al món professional als anys seixanta, quan vaig viure de prop la creació i l'actuació del grup La Cantonada. D'aquest col·lectiu multidisciplinar, fundat en una casa situada en la cantonada dels carrers Ganduxer i Freixa (d'aquí el nom), en van formar part el decorador i interiorista Jordi Vilanova, l'orfebre Aureli Bisbe, el pintor i vitraller Joan Vila-Grau, el ceramista Jordi Aguadé i l'arquitecte Jordi Bonet. Tot i que avui és poc conegut, aquest grup va ser decisiu en la modernització dels nostres llenguatges artístics, en els anys grisos del franquisme. Aleshores, quan començàvem a sortir de la postguerra, Jordi Vilanova, que acabava de tornar d'una visita a la Triennal de Milà, s'adonà que el món de les arts i el món dels oficis al servei de l'habitatge i els espais públics exigia una renovació radical. Els estilismes històrics i les retòriques decoratives havien quedat obsoletes i calia prescindir dels historicismes per iniciar una pràctica vinculada a la funcionalitat, a la racionalitat, al sentit pragmàtic de les coses, en què la dimensió estètica hi fos present, de la mateixa manera que els gustos i els materials del país, és a dir, sense renunciar a la catalanitat i a la mediterraneïtat. I aquesta és la tasca que va portar a terme amb èxit La Cantonada, creant un estil propi, que es va donar a conèixer a través de diferents edicions del saló que organitzava el FAD amb el nom d'Hogarotel, que va tenir gran incidència, especialment en el camp de l'interiorisme i el disseny. L'equip de La Cantonada arranjà domicilis privats, botigues, establiments públics, escoles, llars de vells, espais industrials i definí una modernitat molt nostra de la qual encara en queden algunes mostres, però que dissortadament va ser desbordada pels productes de disseny procedents d'Itàlia, Alemanya i els països escandinaus que van envair el nostre mercat. L'equip de La Cantonada, a més, i seguint una iniciativa de mossèn Trens, també va fer extensius aquests plantejaments renovadors a objectes litúrgics a través de la botiga Ars Sacra, després Galeria AS, i ho va fer aportant un llenguatge modern i postconciliar a calces, casulles, creus, vitralls, etc. –val a dir que en aquest àmbit el nostre país vivia un notable endarreriment perquè el llenguatge ornamental de l'església no havia seguit el compàs de la modernitat.

La Cantonada, doncs, va aportar grans dosis de modernització a les llars, als espais públics i als espais eclesials. I no solament ho va fer a través del seu treball, com a interioristes, ceramistes, muralistes, orfebres, vitrallers i arquitectes, si no que també ho va fer d'una manera teòrica, fundat la revista *Questions d'Art* (1967-1974), integrada dins les publicacions de l'Abadia de Montserrat, des de la qual va donar a conèixer els seus postulats sobre les arts i els oficis contemporanis.

Questions d'Art defensà el disseny industrial més rigorós, donà a conèixer l'art conceptual, i va fer la crònica dels corrents de l'art i l'arquitectura aleshores contemporanis. Per tots aquests motius, estic convençut que La Cantonada és un grup clau en la història de l'art a Catalunya, del qual se n'ha parlat molt poc, però que exercí una influència decisiva en el gust col·lectiu del nostre poble.

Aquest sentit d'interdisciplinarietat, d'integració de les arts i de treball en equip amb l'objectiu d'impulsar una estètica vinculada a la societat contemporània en uns anys de grans canvis de gust i transformacions socials defineix l'aportació d'aquest grup, els membres del qual després van seguir treballant independentment i que finalment i gràcies a la iniciativa de Jordi Bonet es van retrobar per col·laborar en el gran projecte de la Sagrada Família.

L'altre fet cabdal de la vida de Bonet, ara ja reconegut públicament, és la seva aportació científica a l'obra gaudiniana. Vinculat a Gaudí des de la seva infantesa, privilegiat coneixedor dels succe-

sors directes de Gaudí (Domènec Sugrañes, Francesc de Paula Quintana, Isidre Puig Boada i Lluís Bonet Garí, el seu pare), vocal de la Junta del Temple de la Sagrada Família des del 1965, arquitecte coordinador i director de les obres des del 1985, i estudiós reconegut de Gaudí en tots els seus vessants sempre havia estat convençut que entre els documents originals de l'arquitecte que ens han arribat, els testimonis que van recollir els seus deixebles, la reconstrucció de les maquetes malme- ses el 1936 i un estudi aprofundit de la geometria de la Sagrada Família es podria formular un “codi gaudinià” que proporcionaria les claus que permetrien prosseguir la construcció del temple i fins i tot finalitzar-lo. I aquesta investigació exhaustiva va ser la que es va dedicar a fer, amb l'ajuda de

Jordi Bonet a la nau central de la Sagrada Família. Setembre del 2010. Fotografia: P. Madueño.

professors tan destacats com Joan Margarit, Carles Buxadé, Josep Gómez, Claudi Alsina o Mark Burry, entre altres, arribant a unes conclusions, per a mi definitives, que va recollir en el seu llibre *L'últim Gaudí*, editat l'any 2000. Una publicació que ens proporciona un apassionant recorregut per la concepció geomètrica que defineix la base científica del temple, ja que en ella Bonet ens explica les lleis arquitectòniques que regeixen l'edifici i ens descobreix la modulació geomètrica de cada una de les seves parts. Una aportació que no solament ha servit per arribar on som i poder treballar fonamentadament en el futur de la basílica, sinó per constatar que Gaudí era un gran geòmetra, un científic en el més rigorós sentit del terme, un aspecte que havia quedat pendent perquè ja sabíem que Gaudí era un gran artista i ja s'havia demostrat que era un gran constructor.

Podríem parlar de molts més Bonets, de la seva prolífica obra d'arquitecte (que inclou tot tipus d'edificis, civils i industrials, d'esglésies, d'escoles, d'oficines bancàries, d'hotels, de residències, d'au-

ditoris, etc.), o de les nombroses actuacions que ha fet per salvaguardar el nostre patrimoni. Podríem parlar de la seva vida d'acadèmic, del seus llibres, dels innombrables articles i de les conferències pronunciades arreu del món donant a conèixer Gaudí, una feina que cal agrair-li, tot i que en aquest homenatge m'ha semblat oportú cenyir-me a aquestes dues actuacions, la tasca modernitzadora i interdisciplinar de La Cantonada i l'haver sabut definir el codi geomètric de Gaudí, que encara el fa un creador més gran.